

FILOLOGIYALAR YORDAMIDA BIZNES RAZVEDKASINI BOSHQARISH

Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna
*Filologiya fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), dotsent
Samarqand iqtisodiyot va servis
instituti,
dilyuldasheva83@gmail.com*

Sharifov Zarruhjon
*Samarqand iqtisodiyot va servis
instituti talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada biz biznes tahlilini boshqarishda yordam beradigan filologik usullarni batafsil ko'rib chiqamiz. Har bir usulda biz filologiya biznes tahlilini va uni boshqarish misollarini qanday boshqarishi mumkinligini ko'rib chiqamiz.

Kalit so'zlar: matn, hujjat, axborot, tahlil, huquqiy shartnoma, filologiya, tilshunoslik, tuzilish, tozalash, samarali muloqot, fikrlar, savodxonlik, aniqlik.

Filologiya til va undan foydalanishni o'rganuvchi fan sifatida biznes razvedkasini boshqarishda kutilmaganda muhim rol o'ynashi mumkin. Ushbu sohada filologik usullarni qanday qo'llash mumkinligiga ba'zi misollar:

1. Matn tahlili:

Talablar kabi katta hajmdagi matnli ma'lumotlar bilan shug'ullanishadi, manfaatdor tomonlarning kutilgan talablari va ehtiyojlari; hisobotlar - loyihaning borishi, yutuqlari va muammolari to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan hujjatlar; shartnomalar - tomonlar o'rtasida qonuniy kuchga ega bo'lgan shartnomalar; elektron pochta - elektron shaklda biznes aloqasi; texnik hujjatlar - mahsulotlar, tizimlar va jarayonlarning tavsiflari; marketing materiallari - reklamalar, shiorlar, taqdimotlar. Matnni tahlil qilish, lingvistik tahlil va izohlash kabi filologik ko'nikmalar ularga asosiy ma'lumotlarni ajratib olishga, kontekstni tushunishga va ushbu ma'lumotlardagi yashirin ma'nolarni aniqlashga yordam beradi. Filologiya, til va undan foydalanishni o'rganish, biznes tahlilchilariga matn ma'lumotlari bilan samarali ishlashga yordam beradigan vositalar va usullar to'plamini taklif etadi. Matnni tahlil qilishda filologik usullarni qanday qo'llash mumkinligi haqida bir nechta misollar mavjud: ma'lumot olish - matndan asosiy tushunchalar, faktlar, sanalar, nomlar va boshqa muhim tafsilotlarni ajratish. Kontekstni tushunish - matnning maqsadini, uning auditoriyasini, fonini va yashirin ma'nolarini aniqlash. Interpretatsiya - matnning ma'nosini, uning niyatini va o'quvchiga ta'sirini ochib berish. Strukturalash - matnni yanada tushunarli shaklga aylantirish, masalan,

jadvallar, diagrammalar, diagrammalar. Tozalash - keraksiz ma'lumotlarni, imlo xatolarini, grammatik noaniqliklarni olib tashlash. Qiyosiy tahlil - o'xshashlik, farq va qarama-qarshiliklarni aniqlash uchun turli matnlarni taqqoslash.

2. Aloqa:

Muvaffaqiyatli biznes- tahlilchining asosidir . Biznes-tahlilchilar doimiy ravishda turli manfaatdor tomonlar, masalan, loyihaning strategik maqsad va vazifalarini belgilaydigan menejerlar bilan o'zaro aloqada bo'lishlari kerak; biznes-tahlilchilar tomonidan taklif qilingan yechimlarni amalga oshiruvchi ishlab chiqish guruhi; biznes-tahlilchilarning tavsiyalari asosida ishlab chiqilgan mahsulotlardan foydalanuvchi foydalanuvchilar; mahsulot va xizmatlar uchun to'lov mijozlar biznes tahlilchilar tahlili asosida ishlab chiqilgan. Filologiya fikrlarni to'g'ri va aniq ifodalashni, ishonchli dalillarni, turli xil muloqot uslublari va madaniy nuanslarni tushunishni o'rgatadi. Ushbu ko'nikmalar manfaatdor tomonlar bilan mustahkam munosabatlar o'rnatish, murakkab g'oyalarni etkazish va konsensusga erishish uchun zarurdir.

3. Tadqiqot:

Filologiya til va undan foydalanish fani sifatida biznes tahlilchilarining tadqiqot faoliyatida ajralmas rol o'ynashi mumkin . Biznes tahlilchilari ko'pincha biznes va foydalanuvchi ehtiyojlari haqida ma'lumot to'plash uchun tadqiqot olib boradilar. Matnni tahlil qilish, intervyular va fokus-guruhlar kabi filologik usullar ularga kontekstni chuqur tushunishga, yashirin naqshlarni ajratib ko'rsatishga va aniq va tegishli savollarni shakllantirishga yordam beradi. Ular shuningdek, bu sohada filologik usullarni qanday qo'llash mumkinligi haqida bir nechta misollarni o'z ichiga oladi. Biznes tahlilchilari turli manbalardan, masalan, hisobotdan katta hajmdagi matn ma'lumotlarini to'playdi va tahlil qiladi loyihaning borishi, yutuqlari va muammolari haqida ma'lumotni o'z ichiga oladi. Intervyu manfaatdor tomonlardan ma'lumot olish imkonini beradi. So'rovlar foydalanuvchilar yoki mijozlarning fikrlarini to'plashga yordam beradi. Ijtimoiy tarmoqlarda odamlarning kayfiyati, ehtiyojlari va umidlari haqida ma'lumotlar mavjud. Sharhlar - mahsulot va xizmatlar sifati haqida ma'lumot beradi. Matnni qazib olish, lingvistik tahlil va sharhlash kabi filologik usullar biznes tahlilchilariga asosiy ma'lumotlarni ajratib olish, kontekstni tushunish, yashirin ma'nolarni aniqlash va ushbu ma'lumotlardan xulosa chiqarishga yordam beradi. Foydalanuvchilarni tushunish har qanday loyiha muvaffaqiyatining asosiy omilidir. Filologiya foydalanuvchilarning tili va madaniyatini o'rganish usullarini taklif qiladi, masalan, nutq tahlili - odamlarning ijtimoiy kontekstda tildan qanday foydalanishini o'rganish. Etnografiya - bu odamlarning tabiiy yashash

joylarini o'rganish. Kognitiv lingvist til va tafakkur o'rtasidagi munosabatni o'rganadi. Ushbu usullar biznes tahlilchilariga foydalanuvchilarning ehtiyojlari, motivatsiyasi, qadriyatlarini va umidlari haqida bilib olishga yordam beradi, bu ularga o'z talablariga eng yaxshi javob beradigan mahsulot va xizmatlarni ishlab chiqishga imkon beradi.

4. Simulyatsiya:

Filologiya til va undan foydalanishni o'rganuvchi fan sifatida biznes jarayonlarini modellashtirishda g'ayrioddiy, ammo muhim rol o'ynashi mumkin. Biznes tahlilchilari ko'pincha jarayonlar, tizimlar va munosabatlarni tavsiflash uchun modellar yaratadilar. Til tuzilishi, semantika va pragmatika haqidagi filologik bilimlar ularga biznes muhitining haqiqiy xususiyatlarini aks ettiruvchi aniqroq va tushunarli modellarni ishlab chiqishga yordam beradi. Ushbu sohada filologik usullarni qanday qo'llash mumkinligiga ba'zi misollar: Til modellarini yaratish: Til modellarini matnda ma'lum bir so'z yoki iboraning paydo bo'lish ehtimolini bashorat qiluvchi statistik usullardir. Biznes tahlilchilari quyidagi maqsadlarda til modellaridan foydalanishlari mumkin: Foydalanuvchilarning fikr-mulohazalarini tahlil qilish: Umumiy mavzular, fikrlar va his-tuyg'ularni aniqlash, foydalanuvchilarning xatti-harakatlarini bashorat qilish, foydalanuvchilarning mahsulot yoki xizmat bilan qanday munosabatda bo'lishini taxmin qilish, vazifalarni avtomatlashtirish, chat-botlar va foydalanuvchilar bilan muloqot o'tkaza oladigan boshqa tizimlarni yaratish. Ontologiyaning rivojlanishi: Ontologiyalar domen haqidagi bilimlarni ifodalovchi rasmiy modellaridir. Biznes-tahlilchilar ontologiyalardan quyidagilar uchun foydalanishlari mumkin: Biznes jarayonlarini tavsiflash: Biznes jarayonlarining aniq va izchil modelini yaratish. Axborot tizimlarini ishlab chiqish: biznes ma'lumotlarini tushunadigan va qayta ishlaydigan tizimlarni yaratish. Bilim almashish: xodimlar o'rtasida bilim almashish samaradorligini oshirish.

Diskurs tahlili: Diskurs tahlili - bu odamlarning ijtimoiy kontekstda tildan qanday foydalanishini o'rganish usuli. Biznes-tahlilchilar quyidagi maqsadlarda nutq tahlilidan foydalanishlari mumkin. Foydalanuvchilar ehtiyojlari va umidlarini tushunish: Foydalanuvchilarning mahsulot va xizmatlar haqida qanday gapirayotganini tahlil qilish. Aloqa muammolarini aniqlash; odamlarning biznes jarayonlarida bir-biri bilan qanday munosabatda bo'lishini tahlil qilish; muloqot samaradorligini oshirish; manfaatdor tomonlar bilan muloqot qilishning yanada samarali usullarini ishlab chiqish. Stilistik tahlil: Stilistik tahlil mualliflarning o'z maqsadlariga erishish uchun tildan qanday foydalanishini o'rganish usulidir. Biznes-

tahlilchilar quyidagi maqsadlarda stilistik tahlildan foydalanishlari mumkin. Hujjatlarning sifatini baholash; hujjat qanchalik aniq, qisqa va tushunarli tarzda yozilganligini tahlil qilish; yashirin ma'nolarni ochish; matn mualliflari aslida nima demoqchi ekanligini tahlil qilish; korporativ madaniyatni tushunish; uning qadriyatlari va me'yorlarini aks ettirish uchun kompaniya ichida til qanday qo'llanilishini tahlil qilish.

5. Bilimlarni boshqarish:

Biznes tahlilchilari tashkilotda bilimlarni boshqarishda muhim rol o'ynaydi. Kataloglashtirish, ma'lumotlarni tartibga solish va qidirish bo'yicha filologik ko'nikmalar ularga qimmatli bilimlarni samarali tartibga solish va saqlashga yordam beradi, ularni manfaatdor shaxslar uchun ochiq qiladi va uning saqlanishini ta'minlaydi. Bilimlarni boshqarishda shuningdek, ushbu sohada filologik usullarni qanday qo'llash mumkinligi haqida misollar mavjud, masalan, bilimlarni kodlashtirish, bilimga kirish, bilimni saqlab qolish va h.k.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy munosabatlarda terminologiyaning ahamiyati / Ilm-fan va ta'lim ilmiy jurnali 2181-4325 15.03.2024. № 3(18) 88-91 betlar.
2. Yuldasheva D.B. Iqtisodiyot sohasida til texnologiyasining kelajagi / Ilm-fan va ta'lim ilmiy jurnali 2181-4325 15.03.2024. № 3(18) 91-95 betlar.
3. Юлдашева Д.Б. Лингвистика: история, основные понятия и последние развития / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 387-390 стр.
4. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy atamalarning lingvistik evolyutsiyasi: inglizcha so'zlar global biznes aloqalaridagi o'rni / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 409-411 стр.
5. Yuldasheva D.B. Aniqlik kuchi: to'g'ri atamalar ishlab chiqarish samaradorligi bosma Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 412-415 стр.
6. Yuldasheva D.B. Tilning kuchi: Iqtisodiy atamalarni tarjima qilishda lingvomadaniy muammolarni hal qilish bosma O'zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi Farg'ona akademik litseyi "Filologiya va fanlarni

- o'qitishning dolzarb masalalari" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari, Farg'ona -2024-yil 234-237 betlar.
7. Yuldasheva D.B. Language and style signatures – empirical experience in the use of speech genres American Journal of language, Literacy and Learning in STEM Education Volume 02, Issue 03, March 14, 2024/ ISSN (E): 2993-2769 P. 312-316.
 8. Чернова, Т. А., & Норбоева, Д. Д. (2020). Восточные реалии в повести Михаила гара «Золотая пыль махалли». Архивариус, (3 (48)), 90-92.
 9. Чернова, Т. А. (2020). Диалог культур как основа толерантности в современном обществе. In Colloquium-journal (No. 33 (85), pp. 71-73). Голопристанський міськрайонний центр зайнятості.
 10. Чернова, Т. А., & Хамраева, Д. А. (2021). РАЗВИТИЕ НАВЫКОВ УСТНОЙ И ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ НА ЗАНЯТИЯХ РУССКОГО ЯЗЫКА В УЗБЕКСКИХ ГРУППАХ. ББК 81.025. 7Я 43 А 520, 48.
 11. Чернова, Т. А., & Норбоева, Д. Д. (2019). «ЧЕЛОВЕЧНОСТЬ» В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ РУССКОЯЗЫЧНЫХ ПИСАТЕЛЕЙ УЗБЕКИСТАНА. In Экология языка и речи (pp. 245-250).
 12. Chernova, T. (2020). THE IMAGE OF ISKANDER IN MODERN RUSSIAN-LANGUAGE LITERATURE. Интернаука, (24-2), 56-57.
 13. Исхакова, С. А. (2018). Анализ эффективности механизма формирования доходов работников сферы образовательных услуг. Theoretical & Applied Science, (2), 199-204.
 14. Исхакова, С. А. (2021). Влияние развития сферы услуг на уровень доходов ее работников. Экономика труда, 8(2), 159-174.
 15. Мухаммедов, М. М., & Исхакова, С. А. (2020). Антикоррупционная политика – центральное звено широкомасштабных реформ Узбекистана. Проблемы современной науки и образования, (4-1 (149)), 35-40.
 16. Исхакова, С. А. (2024). НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ СФЕРЫ УСЛУГ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ. Barqaror Taraqqiyot va Rivojlanish Tamoyillari, 2(4), 37-44.
 17. Исхакова, С. (2023). ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА ЗАНЯТОСТЬ И КВАЛИФИКАЦИЮ ПЕРСОНАЛА В СФЕРЕ БЫТОВОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ. Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences., 3(12/1).